



АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
РЕКОМЕНДАЦІЇ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ
КИЇВСЬКОГО ОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

«06» листопада 2017 року

№ 24-рк

м. Київ

**Публічне акціонерне
товариство «КИЇВЕНЕРГО»**

пл. Івана Франка, буд.5,
м. Київ, 01001

*Щодо проведення заходів,
спрямованих на запобігання порушення
законодавства про захист економічної
конкуренції*

Адміністративна колегія Київського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (далі – Відділення), розглянувши службову записку Третього відділу досліджень і розслідувань від 03 листопада 2017 року № 02-04/209 про необхідність надання публічному акціонерному товариству «КИЇВЕНЕРГО» (далі – ПАТ «КИЇВЕНЕРГО», Товариство) обов'язкових для розгляду пропозицій щодо проведення заходів, спрямованих на запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, відповідні матеріали, а саме запит журналіста газети «Громадянська республіка» встановила.

Згідно з Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, інформації, розміщеної на офіційному сайті Товариства (<http://kyivenergo.com>), ПАТ «КИЇВЕНЕРГО» є юридичною особою (ідентифікаційний код: 00131305) із новим найменуванням, зміненням, зокрема, у результаті проведення державної реєстрації змін до статуту, які пов'язані із набранням чинності Законом України «Про акціонерні товариства».

ПАТ «КИЇВЕНЕРГО» здійснює свою діяльність згідно із статутом, затвердженим 22 квітня 2013 року загальними зборами ПАТ «КИЇВЕНЕРГО» (протокол від 22 квітня 2013 року № 2/2013), який є новою редакцією статуту ПАТ «КИЇВЕНЕРГО», зареєстрованого 18 квітня 2012 року Печерською районною у м. Києві державною адміністрацією, номер запису 10701050041000153 (далі – Статут).

Товариство керується у своїй діяльності та здійснює свою діяльність на підставі Конституції України, Цивільного кодексу України, Господарського кодексу України, Закону України «Про акціонерні товариства», інших законів та актів законодавства України, Статуту та внутрішніх документів Товариства (пункт 3.1 Статуту).

Предметом діяльності Товариства, зокрема, є:

виробництво теплової енергії (крім діяльності з виробництва теплової енергії на

теплоелектроцентралях, теплоелектростанціях, атомних електростанціях і когенераційних установках та установках з використанням нетрадиційних або поновлюваних джерел енергії) (пункт 2.3.4. Статуту);

виробництво теплової енергії на теплоелектроцентралях та установках з використанням нетрадиційних або поновлюваних джерел енергії (пункт 2.3.5. Статуту);

транспортування теплової енергії магістральними та місцевими (розподільними) тепловими мережами (пункт 2.3.6. Статуту);

постачання теплової енергії (пункт 2.3.7. Статуту).

Отже, у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» (далі – Закон), ПАТ «КИЇВЕНЕРГО» є суб'єктом господарювання і до нього можливе застосування положень цього Закону.

ПАТ «КИЇВЕНЕРГО» є ліцензіатом Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг у сфері постачання теплової енергії (має право провадити ліцензовану діяльність з 20 вересня 2012 року).

Згідно з абзацами двадцять третім, тридцять першим, десятим статті 1 Закону України «Про теплопостачання» (далі – Закон¹):

сфера теплопостачання – сфера діяльності з виробництва, транспортування, постачання теплової енергії споживачам;

теплова енергія – товарна продукція, що виробляється на об'єктах сфери теплопостачання для опалення, підігріву питної води, інших господарських і технологічних потреб споживачів, призначена для купівлі-продажу;

місцева (розподільча) теплова мережа – сукупність енергетичних установок, обладнання і трубопроводів, яка забезпечує транспортування теплоносія від джерела теплової енергії, центрального теплового пункту або магістральної теплової мережі до теплового вводу споживача.

При цьому теплова енергія, як товар, не використовується для її безпосереднього споживання споживачами комунальних послуг, а визначає перелік саме господарських і технологічних потреб, де її застосування можливе, а саме: для опалення (послуг з централізованого опалення), підігріву питної води (послуг централізованого постачання гарячої води), інших господарських і технологічних потреб.

Згідно з абзацами восьмим, дев'ятим пункту 2 Правил надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 21 липня 2005 року № 630 (далі – Правила):

централізоване постачання холодної та гарячої води – послуга, спрямована на задоволення потреб споживача у холодній та гарячій воді, яка надається виконавцем з використанням внутрішньобудинкових систем холодного та гарячого водопостачання;

централізоване опалення – послуга, спрямована на задоволення потреб споживача у забезпеченні нормативної температури повітря у приміщеннях квартири (будинку садибного типу), яка надається виконавцем з використанням внутрішньобудинкових систем теплопостачання.

Слід зазначити, що виходячи з положень пункту 1 частини першої статті 13 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» (далі – Закон²), централізоване постачання гарячої води та централізоване опалення за своїм функціональним призначенням відносяться до комунальних послуг.

Отже, послуги з централізованого постачання гарячої води та централізованого опалення є предметом господарського обігу та в розумінні абзацу тринадцятого статті 1 Закону є **товаром (послугою)**.

Відповідно до частин першої, другої статті 19 Закону² відносини між учасниками договірних відносин у сфері житлово-комунальних послуг здійснюються виключно на

договірних засадах. Учасниками відносин у сфері житлово-комунальних послуг є: власник, споживач, виконавець, виробник.

При цьому, згідно з частиною четвертою статті 19 Закону² виконавцем послуг з централізованого опалення та послуг з централізованого постачання гарячої води для об'єктів усіх форм власності є суб'єкт господарювання з постачання теплової енергії (теплопостачальна організація).

Згідно зведеного переліку суб'єктів природних монополій, розміщеного на офіційному веб-сайті Антимонопольного комітету України (<http://www.amc.gov.ua>), ПАТ «КИЇВЕНЕРГО» є суб'єктом природної монополії на ринку транспортування теплової енергії магістральними та місцевими (розподільчими) тепловими мережами в м. Києві.

Відповідно до абзацу сьомого статті 6 Закону України «Про природні монополії» до суміжних ринків, що регулюються відповідно до цього Закону належить постачання теплової енергії.

Отже, внаслідок технологічних особливостей постачання теплової енергії, що йде на підігрів питної води та опалення місцевими (розподільчими) тепловими мережами, що знаходяться у власності та/або користуванні ПАТ «КИЇВЕНЕРГО», а також враховуючи, що надання послуг з централізованого постачання гарячої води та централізованого опалення неможливе без безпосереднього використання теплової енергії, що виробляється ПАТ «КИЇВЕНЕРГО», конкуренція на цьому ринку значним чином обмежена.

Крім того за інформацією, викладеною на офіційному сайті Товариства, ПАТ «КИЇВЕНЕРГО» забезпечує потреби споживачів м. Києва тепловою енергією на 75%.

Отже, відповідно до статті 12 Закону ПАТ «КИЇВЕНЕРГО» має ознаки монопольного (домінуючого) становища на ринках централізованого опалення та постачання гарячої води в межах мереж, що експлуатуються ним в місті Києві.

З метою реалізації завдань, покладених на Антимонопольний комітет України в частині здійснення державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції на засадах рівності суб'єктів господарювання перед законом та пріоритету прав споживачів, запобігання, виявлення і припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції, Відділенням проводиться аналіз ситуації на ринках житлово-комунальних послуг міста Києва та Київській області, яка склалась на початку опалювального сезону.

На офіційному сайті ПАТ «КИЇВЕНЕРГО» (<https://kyivenergo.ua/>) у розділах «Для дому теплоенергія» → «Інфоцентр» → «Відключення за заборгованість» розміщена публікація «Борги житлових організацій за теплову енергію є причиною відключення гарячої води у житлових будинках», у якій наявна інформація наступного змісту «... нині склалась ситуація, коли низка житлових організацій з різних причин не розраховується з ПАТ «КИЇВЕНЕРГО» за теплоносій. Оскільки до ПАТ «КИЇВЕНЕРГО» не надходять кошти за теплоносій, Компанія не може своєчасно розраховуватися зі своїми постачальниками за спожитий газ, що використовується для виробництва теплоносія. Відповідно, газопостачальні компанії скорочують поставки газу, за який не отримали сплату.

У такій ситуації ПАТ «КИЇВЕНЕРГО» вимушене припинити поставку теплоносія житловим організаціям-боржникам. Внаслідок цього, житлові організації не можуть забезпечити своїх клієнтів (мешканців будинків) гарячою водою.»

Нижче у публікації наводяться «Причини відсутності у будинку гарячого водопостачання», серед яких:

- планові ремонтні роботи;
- гідравлічні випробування;
- відключення ЖЕО за борги.

Крім того у публікації розміщено перелік будинків, яким припинено постачання теплоенергії для потреб гарячого водопостачання, при посиланні на яких завантажується файл у форматі *.xlsx, який називається «Перелік житлових будинків, яким припинено постачання теплової енергії для потреб гарячого водопостачання **або централізованого постачання гарячої води** за заборгованість, яка утворилась станом на 01.03.2016 з урахуванням оплат, що надійшли у березні і квітні 2016 року», у якому викладено інформацію станом на 13.04.2017. У таблиці 1 наведено частину зазначеного файлу для прикладу.

Таблиця 1

Адреса споживача	Сума заборгованості станом на 13.04.2017 балансоутримувача (експлуатуючої організації), грн.	Інформація станом на 13.04.2017
вул. Тульчинська 3	269 737,77	відключені
пров. Ярославський 4	267 930,97	відключені
...

З зазначеного вбачається, що ПАТ «КИЇВЕНЕРГО» припиняє надавати послуги з централізованого постачання гарячої води не конкретному споживачу-боржнику, власнику приміщення, а багатоквартирному будинку (об'єднанню співвласників багатоквартирного будинку) в цілому.

Відносини, пов'язані, зокрема, з виробництвом, транспортуванням, постачанням та використанням теплової енергії, створенням і удосконаленням ринку теплової енергії та захисту прав споживачів сфери тепlopостачання урегульовані Законом¹.

Відповідно до абзацу дев'ятнадцятого статті 1 зазначеного вище Закону¹ споживачем теплової енергії є фізична або юридична особа, яка використовує теплову енергію на підставі договору.

Виходячи з понять «місцевої (розподільчої) теплової мережі» та «теплової енергії», визначених в абзацах десятому та двадцять другому статті 1 Закону¹, споживачем теплової енергії може бути як фізична особа, так і юридична особа в особі ОСББ (управителя/балансоутримувача), теплоспоживаче обладнання якого (внутрішньобудинкові системи, мережі, устаткування, тощо) через тепловий ввід приєднане, або має технічні можливості для приєднання до місцевої (розподільчої) теплової мережі.

Відповідно до абзацу другого статті 1 Закону¹ балансоутримувач (будинку, групи будинків, житлового комплексу) – власник відповідного майна або юридична особа, яка за договором з власником утримує на балансі відповідне майно і уклала договір купівлі-продажу теплової енергії з теплогенеруючою або тепlopостачальною організацією, а також договори на надання житлово-комунальних послуг з кінцевими споживачами.

Отже, саме споживачі та постачальники теплової енергії є суб'єктами відносин у сфері тепlopостачання і, як наслідок, відносини у цій сфері встановлюються шляхом укладення договору про купівлю-продаж (постачання) теплової енергії між тепlopостачальною організацією та споживачем теплової енергії (ОСББ).

10 квітня 2014 року Верховною Радою України було прийнято Закон України № 1198-VII «Про внесення змін до деяких Законів України щодо удосконалення розрахунків за енергоносії», яким, зокрема, внесено зміни до Закону¹ та передбачено надання комунальних послуг безпосередньо мешканцям житлових будинків.

Зокрема, відповідно до частини третьої статті 29 Закону² договір на надання послуг з централізованого опалення, послуг з централізованого постачання холодної води, послуг з централізованого постачання гарячої води, послуг з водовідведення (з використанням внутрішньобудинкових систем) у багатоквартирному будинку укладається між власником квартири, орендарем чи квартирнаймачем та виконавцями цих послуг.

Слід звернути увагу, що відповідно до частини шостої статті 19 Закону², особливими учасниками відносин у сфері житлово-комунальних послуг є балансоутримувач та управитель, які залежно від цивільно-правових угод можуть бути споживачем, виконавцем або виробником.

Отже, виходячи з зазначених вище норм законодавства на сьогодні є два можливі шляхи оформлення правовідносин у сфері надання житлово-комунальних послуг фізичним особам, в залежності від обрання управителем (ОСББ) форми управління цим об'єднанням, а саме:

1) Укладення ОСББ, як колективним споживачем, договору купівлі-продажу теплової енергії з теплопостачальним підприємством. Подальше укладення ОСББ з кожним окремим власником (користувачем) приміщення прямих договорів, які передбачені Законом², Законом України «Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку», та іншими нормативно-правовими актами, прийнятими на їх виконання;

2) Забезпечення укладення кожним окремим власником (користувачем) приміщення (членом ОСББ) договорів з теплопостачальним підприємством, – як з виконавцем відповідних комунальних послуг.

При цьому слід зазначити, що права та обов'язки споживача визначені у статті 20 Закону², відповідно до пункту 1 частини першої якої споживач має право одержувати вчасно та відповідної якості житлово-комунальні послуги згідно із законодавством та умовами договору на надання житлово-комунальних послуг.

Споживач зобов'язаний оплачувати житлово-комунальні послуги у строки, встановлені договором або законом (пункт 2 частини першої статті 20 Закону²).

У свою чергу права та обов'язки виконавця визначені у статті 21 Закону².

Відповідно до пункту 1 частини другої зазначеної вище норми, виконавець зобов'язаний забезпечувати своєчасність та відповідну якість житлово-комунальних послуг згідно із законодавством та умовами договору, в тому числі шляхом створення систем управління якістю відповідно до національних або міжнародних стандартів.

Відповідно до пункту 3 Правил послуги надаються споживачам безперебійно, виключно за винятком часу перерв, визначених відповідно до частини третьої статті 16 Закону².

З огляду на зазначене, у разі укладання у багатоквартирному будинку хоча б одного прямого договору між окремим власником (користувачем) приміщення (членом ОСББ) з теплопостачальним підприємством (чи існування договірних відносин), – як з виконавцем відповідних послуг з централізованого постачання гарячої води та опалення, постачальник не має права припиняти надання послуг для всього будинку (ОСББ, як колективному споживачу) у разі відсутності заборгованості за спожиті послуги хоча б у одного споживача.

Такі дії суперечать пункту 1 частини другої статті 21 Закону², пункту 3 Правил та можуть призвести до того, що власники (користувачі) приміщень (члени ОСББ), які дотримуються своїх зобов'язань перед ПАТ «КИЇВЕНЕРГО», своєчасно та у повному обсязі оплачуючи послуги з централізованого опалення та постачання гарячої води, будуть ущемлені у своїх правах.

Отже, дії ПАТ «КИЇВЕНЕРГО» по припиненню надання послуг з централізованого опалення чи постачання гарячої води власникам (користувачам) приміщень у багатоквартирних будинках міста Києва, які дотримуються своїх зобов'язань по сплаті за спожиті послуги перед Товариством та з якими у останнього існують договірні відносини, у зв'язку із заборгованістю інших споживачів будинку, можуть призвести до вчинення ПАТ «КИЇВЕНЕРГО» порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 13 Закону у вигляді зловживання монополієм

(домінуючим) становищем на ринках централізованого опалення та постачання гарячої води в межах мереж, що ним експлуатуються в місті Києві, що може призвести до ущемлення прав споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Враховуючи вищевикладене, з метою недопущення вчинення дій, які можуть призвести до порушення законодавства про захист економічної конкуренції, керуючись частиною шостою статті 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», адміністративна колегія Відділення надає обов'язкові для розгляду такі

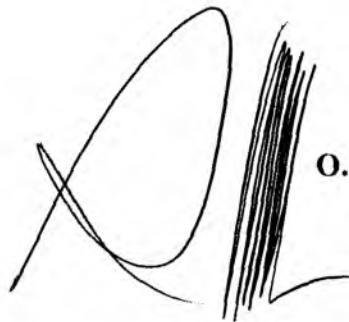
РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. Публічному акціонерному товариству «КИЇВЕНЕРГО» (ідентифікаційний код: 00131305) вжити заходи, спрямовані на запобігання порушенню законодавства про захист економічної конкуренції по припиненню надання послуг з централізованого опалення та постачання гарячої води власникам (користувачам) приміщень у багатоквартирних будинках міста Києва, які своєчасно та у повному обсязі оплачують зазначені послуги, та з якими ПАТ «КИЇВЕНЕРГО» перебуває у договірних відносинах.

2. Надати інформацію стосовно припинення та поновлення надання послуг з централізованого постачання гарячої води у місті Києві фізичним та юридичним особам.

3. Про результати розгляду рекомендацій повідомити Київське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету у **15-денний строк** з дня одержання рекомендацій.

Голова адміністративної колегії
голова відділення



О. Хмельницький